

Delaktighetstrappan

Och liknande modeller

Sveriges
Kommuner
och Regioner

Delaktighetstrappan

Och liknande modeller

Upplysningar om innehållet:

Anders Nordh, anders.nordh@skr.se

Edward Andersson, eia10@demsoc.eu

© Sveriges Kommuner och Regioner, 2023

ISBN: 978-91-8047-124-4

Produktion: Advant

Tryck: LTAB, 2023

Förord

Delaktighets- och dialogprocesser kan se ut och utformas på olika sätt. För att kunna analysera, välja och planera detta arbete har forskare och praktiker utvecklat olika verktyg. Många i form av en trappa där olika trappsteg representerar olika grad av delaktighet. Med hjälp av de olika trapporna får förtroendevalda och tjänstepersoner i kommuner och regioner ett språk för att prata om olikheterna och därmed kunna välja en form av medborgardialog som passar för uppgiften. I rapporten tar vi vår utgångspunkt i SKR:s delaktighetstrappa och jämför den med fyra andra snarlika modeller. SKR skapade delaktighetstrappan utifrån den vitt spridda modellen 'Delaktighetsstegen' med syfte att ge kommuner och regioner ett verktyg för att planera medborgardialog.

Under åren sedan delaktighetstrappan skapades har den lett till många givande diskussioner. Verktuget har visat sig användbart men missförstås ibland, vi vill genom denna rapport öka förståelsen för delaktighetstrappan genom att jämföra den med andra modeller.

Det finns många andra modeller som liknar både delaktighetsstegen och SKR:s delaktighetstrappa. På ytan är modellerna lika men det finns också viktiga skillnader. Denna rapport ger en överblick över ett antal modeller och hur de skiljer sig och när de kan användas. I rapporten går vi igenom följande fem modeller: SKR:s Delaktighetstrappa, Arnsteins delaktighetsstege, Europarådets matris för samverkan med civilsamhället, Harts Delaktighetsstege för ungas inflytande och Demokratikuben.

Stockholm i februari 2023

Lena Langlet
Sektionschef
Ekonomi och styrning

Sveriges Kommuner och Regioner

Innehåll

- 6 Kapitel 1. SKR:s Delaktighetstrappa
- 11 Kapitel 2. Arnsteins delaktighetsstege
- 14 Kapitel 3. Europarådets matris för samverkan med civilsamhället
- 18 Kapitel 4. Harts Delaktighetsstege för ungas inflytande
- 22 Kapitel 5. Demokratikuben
- 29 Avslutning

SKR:s Delaktighetstrappa

Vad mäter modellen?

SKR skapade delaktighetstrappan utifrån Arnsteins delaktighetsstege (se bild 2). SKR:s syfte med modellen skiljer sig dock från Arnsteins - SKR:s trappa är ett verktyg som kommuner och regioner kan använda för att planera och kommunicera sina dialogprocesser. Därför valde SKR bort de lägre nivåerna från Arnsteins stege ('icke-deltagande') då dessa inte är lämpliga syften för genuin delaktighet eller dialog. Delaktighetstrappan utgår från kommunens perspektiv som dialogorganisatör (snarare än från medborgarens perspektiv) och visar hur mycket inflytande organisationen är villig att dela med sig av i en beslutsprocess.

Delaktighetstrappen hjälper till att klargöra vad kommunens/regionens avsikt är med dialogen, snarare än att utvärdera hur det blev. Modellen syftar också till att kommuner och regioner ska kunna hantera förväntningar under processens gång.

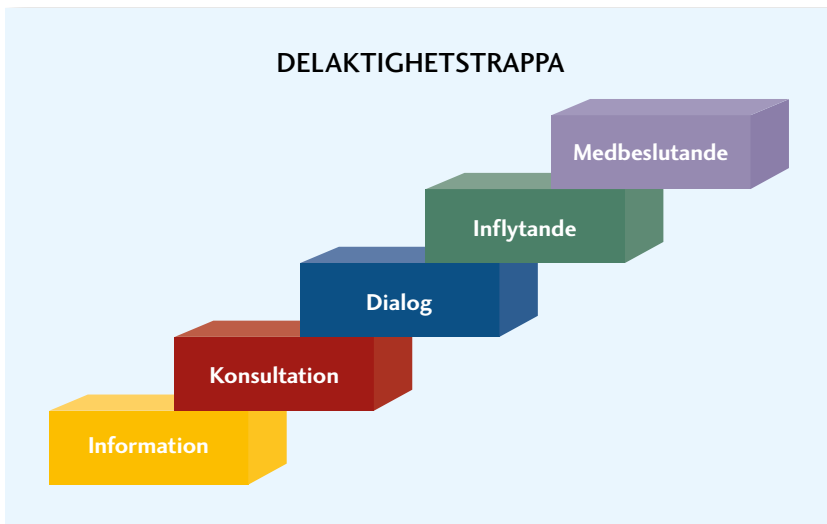

Bild 1: SKR:s Delaktighetstrappa. Skapad av: Sveriges Kommuner och Landsting. Skapad år: 2006.

Modellens nivåer

Trappan har fem nivåer (med ökat inflytande för deltagarna för varje trappsteg):

Information – beslut är taget om att inte genomföra medborgardialoger i en fråga men kommunen/regionen tar ställning hur medborgarna skall informeras om det. I de allra flest ärenden har medborgarna rätt till insyn men genom att sprida information på olika sätt kan fler ta del av till exempel vilka beslut som fattas. Information är grundläggande för delaktighet.

Konsultation – beslut om att genomföra medborgardialog är taget. Kommunen/regionen har ett antal alternativ som de vill att medborgarna tar ställning till. Konsultation innebär att den enskilde medborgaren får tycka till utan att behöva höra eller ta del av vad andra medborgare tycker i frågan.

Dialog – beslut om att genomföra medborgardialog är taget. Kommunen/regionen bjuder in och/eller söker upp grupper för att höra om deras synpunkter kring en särskild fråga. Medborgare får möjlighet att träffas och höra andra medborgares synpunkter men det finns ingen strävan efter konsensus. Kommunen för in de olika synpunkterna som underlag till beslutsunderlag.

Inflytande – beslut om att genomföra medborgardialog är taget. Kommunen/regionen bjuder in och/eller söker upp grupper av medborgare och involverar dem i en längre process för att ta fram förslag till lösningar som presenteras för politiken. Medborgare får möjlighet att möta andra medborgare för att bryta sina perspektiv med varandra, för att skapa kunskap och mer hållbara lösningar.

Medbeslutande – beslut om att genomföra medborgardialog är taget. Kommunen/regionen bjuder in och/eller söker upp medborgare/grupper för att involvera dem i längre processer där medborgarna tillsammans med förtroendevalda, tjänstepersoner och andra aktörer i samhället medskapar, beslutar och tar ansvar för lösningars genomförande.

Delaktighetstrappan ska inte ses som en hierarki där något trappsteg är bättre än något annat. Modellen är inte byggd för att hantera initiativ som kommer från medborgare eller civilsamhället själva. Andra modeller (som till exempel Harts steg) har med deltagarledda initiativ i sina modeller.

Hur används modellen?

SKR:s syfte är att kommuner och regioner skall bli mer systematiska och strukturerade när de väljer att genomföra medborgardialoger eller andra delaktighetsprocesser. Trappan ger en beskrivning av omfattning och djup av delaktighet från information (som skapar möjlighet till delaktighet) till medbeslutande (som innebär både medskapande i lösningar, deltagande i beslut och genomförande). Att det formats som en trappa beskriver just omfattningen och djupet av delaktighet. Men innebär inte att det översta trappsteget är bättre än de andra utan val av omfattning av delaktighet ska göras utifrån det behov som finns för varje medborgardialog.

SKR:s trappa syftar till att kommuner och regioner lättare ska kunna planera sin process och att bättre kunna hantera förväntningar (både internt och externt). Dåligt planerade och genomförda medborgardialoger kan ofta ha negativa effekter på allmänhetens tillit och förtroende för kommunen eller regionen och det är viktigt att inte skapa orealistiska förväntningar i en process.

Arrangörer av medborgardialog behöver få klarhet i vilken omfattning och djup av delaktighet kommunen/regionen vill erbjuda medborgarna i medborgardialogen bland annat för att i inbjudan och övrig kommunikation till medborgarna ange vilket inflytande de kan förvänta sig i den aktuella frågan för medborgardialog.

Delaktighetstrappan är alltså främst ett planeringsverktyg snarare än ett utvärderingsverktyg.

Övriga kommentarer

I en och samma medborgardialog är det vanligt att växla mellan olika metoder som innebär olika omfattning och djup av delaktighet. Delaktighetstrappan kan också användas som ett pedagogiskt redskap under möten för att tydliggöra på vilket steg man befinner sig i nuläget, och därmed underlätta för medborgarna som deltar att förstå vad de kan förvänta sig i olika steg. Ett möte kan till exempel inledas med en informationspunkt som följs av en snabb konsultation som övergår i en djupare dialog.

SKR:s trappa stödjer kommuner och regioner i att fastställa den omfattning och djup av delaktighet för medborgare som de vill ha i de olika medborgardialoger som organisationen ska genomföra.

Vissa kommuner och regioner har anpassat trappan (inspirerat av Huddinges delaktighetsspektrum) med ett mer direkt språkbruk för att relatera till vad deltagarna får göra på varje trappsteg: exempelvis kan information kallas ”Få veta”, konsultation kallas ”Få tycka”, dialog kallas ”Få diskutera”, Inflytande kallas ”Få påverka” och Medbeslutande kan kallas ”Få vara med och bestämma”. Sådana anpassningar kan göra delaktighetstrappan mer tillgänglig för medborgarna.

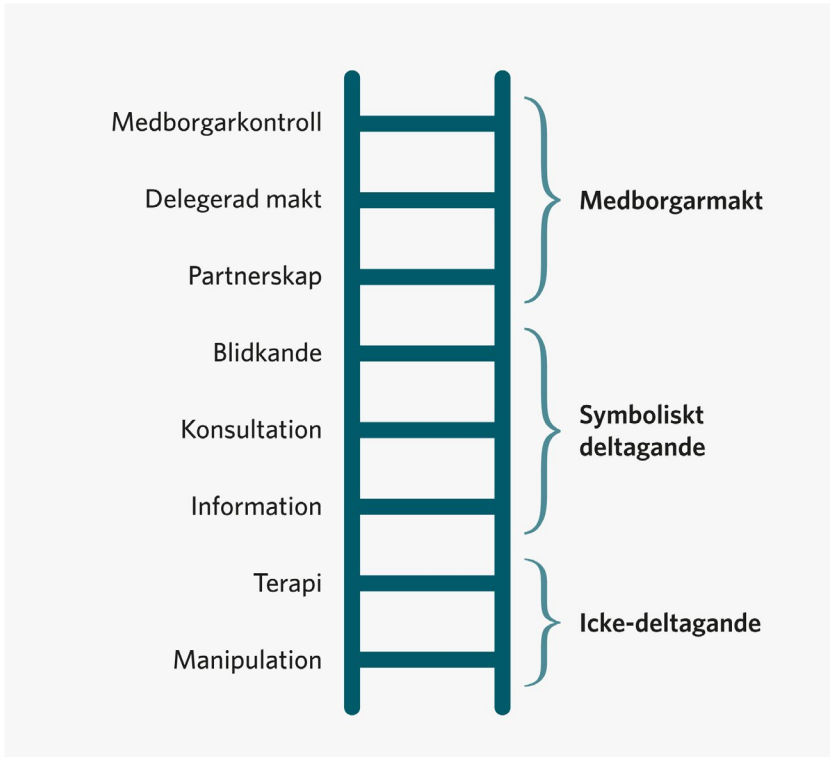
Det är viktigt att vara flexibel, i en process samsas ofta flera olika trappsteg, för olika grupper och under olika faser i medborgardialogen. Under processens gång kan det oväntade inträffa – förutsättningarna kan ändras och det som var planerat som medbeslutande kan bli konsultation eller tvärtom. Därför är det viktigt att vara öppen för att anpassa processen allteftersom.

Arnsteins delaktighetsstege

Vad mäter modellen?

Detta är den första och mest spridda modellen för att synliggöra graden av delaktighet och har legat till grund för de flesta efterkommande modellerna. Delaktighetsstegen uppkom efter kritik av amerikansk stadsplanering under 60-talet. Det fanns många som var kritiska till samråd som lovade mer inflytande än vad som gavs och där deltagarna manipulerades att tro att de hade mer möjlighet till påverkan än vad de hade. Delaktighetsstegen är ett utvärderingsverktyg som fokuserar på det faktiska inflytande som deltagarna fick i en process.

Modellen skapades för att kategorisera olika typer av delaktighet och för att skilja på genuint deltagande och skendeltagande i offentliga dialog- och delaktighetsprocesser. Modellen har, dels använts som ett utvärderingsverktyg, dels för att driva argument om vilka sorters delaktighetsprocesser som är önskvärda i samhället. Modellen utvecklades för planprocesser i städer och har sedan dess använts både i kommuner och andra offentliga organisationers beslutsprocesser.

Skapad av: Sherry Arnstein. Skapad år: 1969.

Modellens nivåer

Modellen har tre övergripande kategorier med ett antal underkategorier. De tre kategorierna är:

- › Ickedeltagande (med underkategorierna Manipulation och terapi)
- › Symboliskt deltagande (med underkategorierna Information, konsultation och blidkande)
- › Medborgarmakt (med underkategorierna partnerskap, delegerad makt och medborgarkontroll)

Hur används modellen?

Arnstein tog fram stegen för att analysera delaktighetsprocesser och deras faktiska effekter och den kan vara användbar för detta även idag när kommuner och regioner ska utvärdera dialoger som genomförts. Inte minst kan den användas för att synliggöra dolda syften som kan motverka dialogens trovärdighet. Dock gör Arnstein andra tolkningar av vissa begrepp än vad som gjorts i SKR:s delaktighetstrappa. Modellen är inte heller avsedd som ett planeringsverktyg på det sätt som SKR:s delaktighetstrappa är. Modellen har inspirerat många efterföljare genom åren men det är inte så vanligt att originalet används längre.

Övriga kommentarer

Arnsteins steg gör en värdering av de olika stegen där vissa är mer legitima än andra. Det finns en tydlig hierarki – där de övre steg-pinnarna är bättre än de lägre och där de lägsta nivåerna är direkt olämpliga.

Europarådets matris för samverkan med civilsamhället

Vad mäter modellen?

Matrisen synliggör vilket inflytande idéburna organisationers kan ges i den politiska beslutsprocessen i olika sammanhang. Axeln har fyra steg från låg medverkan till hög. Matrisen utgår från de idéburna organisationernas perspektiv och fokus ligger på långsiktig medverkan snarare än enskilda dialogprocesser.

Till skillnad från delaktighetstrappan och delaktighetsstegen ligger fokus på organisationers delaktighet och långsiktig samverkan på institutionell nivå.

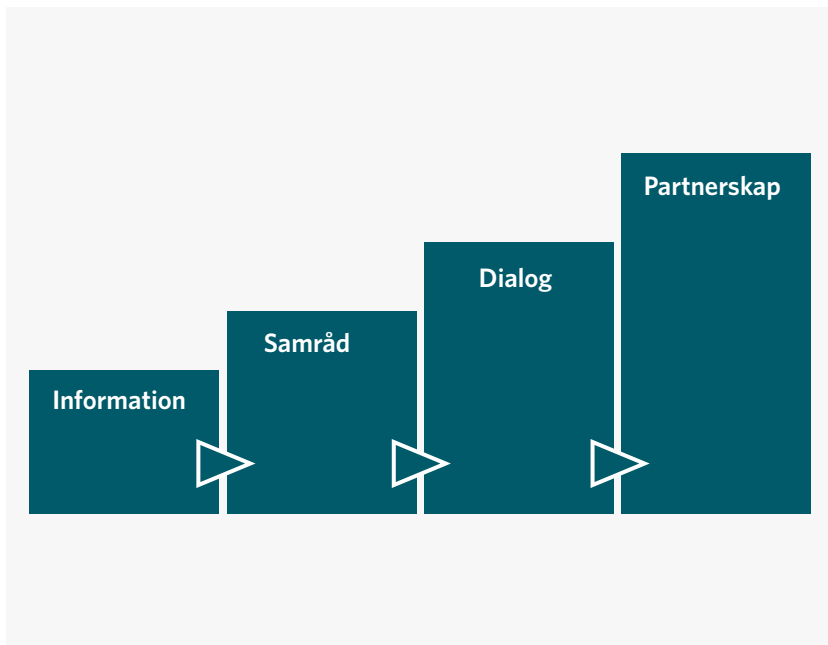

Bild 3: Europarådets matris för samverkan med civilsamhället. Skapad av: Europarådet. Skapad år: 2009 (uppdaterad 2020).

Modellens nivåer

Matrisen har fyra steg som går från låg till hög medverkan för civilsamhället.

Information - Information en nödvändig grund för att idéburna organisationer ska kunna delta i den politiska beslutsprocessen på ett meningsfullt sätt. Information är oftast en enkelriktad information från offentliga organisationer till de idéburna organisationerna utan förväntan på samverkan.

Samråd – Här söker offentliga organisationer kommentarer och input från idéburna organisationer kring specifika frågor. Det är de offentliga organisationerna som tar initiativ till samråd.

Dialog – Initiativet till dialog kan komma från både offentliga organisationer och de idéburna organisationerna. Dialog är en form av regelbunden tvåvägskommunikation, antingen kring breda frågor utan koppling till ett specifikt beslut eller för att samverka kring en specifik fråga eller beslut.

Partnerskap – Ett partnerskap handlar om ett delat ansvar och samverkan över tid. Det är den högsta formen av deltagande och innebär ett nära samarbete. Det är viktigt att de idéburna organisationerna behåller sitt oberoende även i partnerskap. På den här nivån kan resurser och uppdrag delegeras till den idéburna sektorn.

Hur används modellen?

Modellen synliggör, dels vilken ambitionsnivå offentliga organisationer har i sitt arbete med idéburna organisationer, dels ger ett gemensamt språk för att hantera förväntningar från båda parter. Modellen kan hantera initiativ från både offentliga organisationer och idéburna organisationer och det finns en hierarki där de övre stegen i matrisen är bättre än de lägre.

Övriga kommentarer

Modellen har liknande steg som SKR:s delaktighetstrappa men en annan definition av dialog. Fokuset på idéburna organisationer snarare än medborgare skapar också skillnader – här finns det mer fokus på pågående och långsiktigt samarbete än på enskilda processer. Det finns också ett större fokus på idéburna organisationer och deras agenda snarare än vad kommuner och regioner tar för initiativ.

Harts Delaktighetsstege för ungas inflytande

Vad mäter modellen?

Modellen är specifikt inriktad på att förstå nivån på barn och ungas inflytande. Modellen bygger på Arnsteins delaktighetsstege men fokuset ligger på vad unga får ut av processen samt deras roll. Modellen tittar inte bara på de initiativ som offentliga organisationer tar utan även de initiativ som initieras av barn och unga.

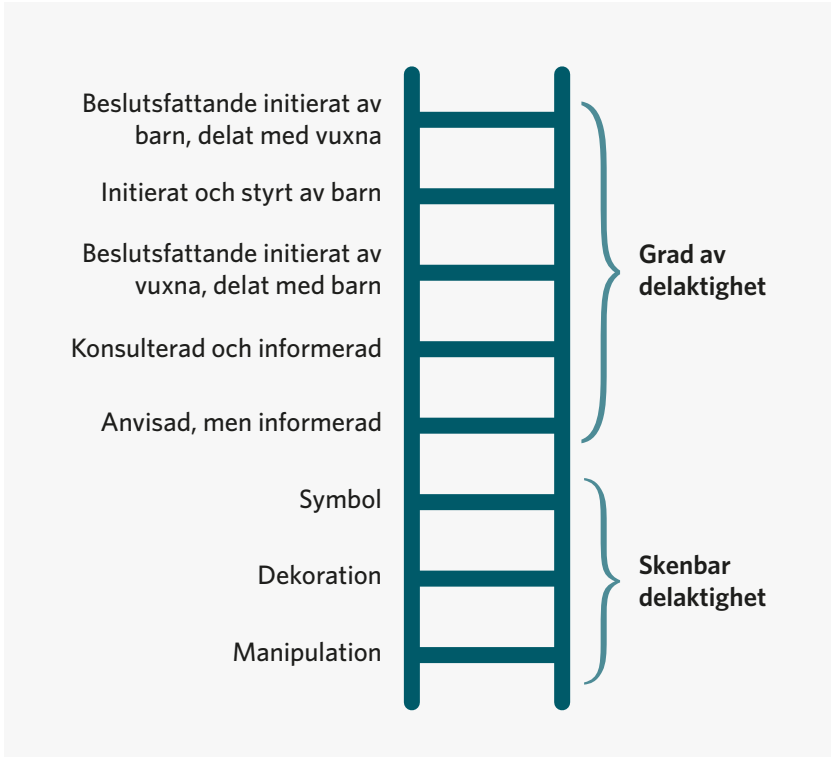

Bild 4: Harts Delaktighetsstegen för ungas inflytande.
Skapad av: Roger Hart. Skapad år: 1997.

Modellens nivåer

Modellen har 8 steg som likt Arnsteins stegen innebär mer makt och inflytande ju högre upp en kommer.

De lägsta tre stegen utgör enbart skenbar delaktighet.

1. Manipulation

Här används unga för att understödja eller hjälpa en aktivitet där de vuxna låtsas att det är inspirerat av barn och unga.

2. Dekoration

Här används unga för att understödja en förutbestämd aktivitet på ett ganska indirekt sätt. De vuxna låtsas inte om att det är inspirerat av unga.

3. Symbol

Här ges sken av att unga får inflytande men i verkligheten har de lite val om vad de gör eller hur de deltar.

De översta stegen är olika grader av delaktighet.

4. Anvisad, men informerad

Här ges unga en förutbestämd specifik roll och hålls informerade om hur och varför de involveras.

5. Konsulterad och informerad

Här får de unga information om situationen eller projektet och får yttra sig, utan någon reell makt. Unga informeras om hur deras input kommer att användas och vilka beslut som fattats.

6. Beslutsfattande, initierat av vuxna, delat med unga

Här initierar vuxna projekt eller aktiviteten men besluten tas tillsammans med unga.

7. Initierat och styrt av unga

Här initierar och styr unga projekt och program. Vuxna är bara inblandade i stödjande roller.

8. Beslutsfattande initierat av unga, delat med vuxna.

På den här nivån tar unga initiativet till ett projekt eller aktivitet och får med sig vuxna för att genomföra det. Här får barn och unga makt och kan även lära sig av de vuxnas erfarenheter.

Hur används modellen?

Precis som med Arnsteins steg har denna modell en tydlig riktning mot vart de vill att delaktigheten ska röra sig i. Den har flera steg som är direkt olämpliga och steg som är högt eftersträvarvärda. Modellen kan därför användas, dels som ett utvärderingsverktyg, dels som ett kommunikationsverktyg för att argumentera för och emot olika typer av delaktighet med unga.

Övriga kommentarer

Modellen används bland annat i olika kommuner barnrättsarbete. Det har funnits en debatt bland de som arbetar med barnrätt om huruvida punkt 8 eller punkt 7 borde vara den högsta steget och vilket som är mest meningsfullt för barn och unga. Modellen har alltså lett till intressanta diskussioner om vilket steg som är 'bättre' – en gemensam aktivitet med delad beslutsmyndighet som bygger relationer och ömsesidigt lärande eller en process som helt drivs och beslutas av unga? Alla modeller har inbyggda värderingar om vad som är viktigt för delaktighet och medborgardialog och sådana diskussioner kan vara utvecklande för en kommuns eller regions arbete med inflytande.

Demokratikuben

Vad mäter modellen?

Demokratikuben är en betydligt mer komplicerad modell än de andra vi presenterar i den här rapporten. Delaktighetstrappan och de andra modellerna har enbart en axel för att bedöma en process. Demokratikuben har däremot tre olika axlar, vilket skapar en beskrivning i tre dimensioner. Den här modellen skapar därför en mer fullständig och sammansatt bild av en process, men är samtidigt svårare att beskriva och förstå. De tre axlarna graderar en process baserat på vilket inflytande deltagarna har, vem som deltar och hur kommunikationen sker i processen.

Demokratikuben är en akademisk modell för att förstå, beskriva och jämföra alla typer av delaktighet och demokratisk styrning.

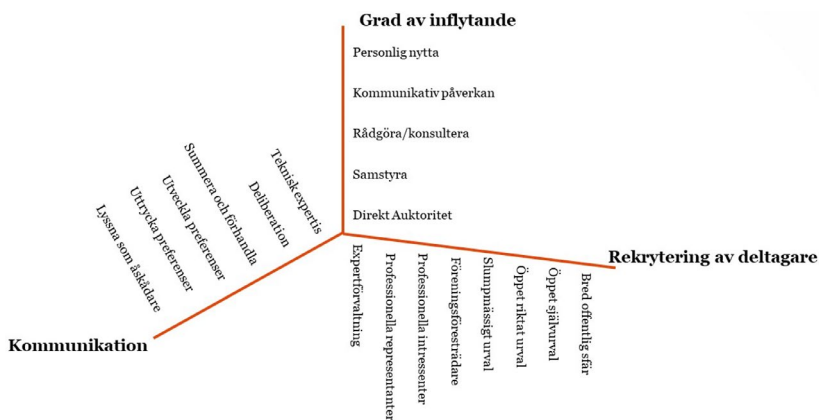

Bild 7. Demokratikkuben. Skapad av: Archon Fung. Skapad år: 2006.

Modellens nivåer

Modellens tre axlar är – grad av inflytande, rekrytering av deltagare och kommunikation.

Den första dimensionen handlar om länken mellan dialogen och beslut och syftet med dialogen. Det är den här axeln som mest liknar delaktighetstrappan och de andra modellerna i denna rapport.

Den andra dimensionen handlar om vem som deltar – vissa processer är öppna för alla, medan andra är begränsade till intressenter och officiella representanter.

Den sista dimensionen handlar om hur deltagarna utbyter information och fattar beslut. Från ren information till en fördjupad dialog.

Tillsammans ger dessa tre dimensioner en bild av hur en dialogmetod eller delaktighetsprocess fungerar i detalj.

Grad av inflytande

Den här axeln är den som är mest lik Arnsteins stege, delaktighets-trappan och de andra modellerna i denna rapport.

Personlig nytta – här har processen ingen påverkan men deltagarna får personligt ut något av processen, exempelvis ny kunskap och bildning, en möjlighet att uttrycka sig etcetera.

Kommunikativ påverkan – här finns inte heller någon direkt påverkan, utan processen finns mest för att delge information. Dock fungerar ofta informationsmöten som en scen där olika parter försöker påverka offentlig opinion och diskussion.

Rådgöra/konsulteras – beslutsfattare delar inte med sig av sin beslutsmakt men tar på sig att ta emot och lyssna på feedback från deltagarna kring ett avgränsat område.

Samstyra – i vissa fall har deltagarna i en process möjlighet att samskapa där beslutsrätten delas med den sammankallande organisationen.

Direkt auktoritet – i vissa fall har deltagarna direkt beslutsmakt i en fråga, oftast har vissa funktioner delegerats till medborgare.

Kommunikation

Den här axeln handlar om hur deltagarna deltar, vilken roll de spelar och hur kommunikationen sker.

Teknisk expertis – många gånger när beslut fattas finns det ingen roll för medborgares deltagande utan det är enbart de med teknisk expertis som påverkar.

Deliberation – deltagarna diskuterar vad de vill både individuellt och i grupp. De lyssnar på experter och annan information, lär sig och diskuterar frågan på djupet. Processen uppmuntrar deltagarna att utforska frågan och söka nya lösningar.

Samtalsdemokrati (även kallad deliberation på engelska) – i en fördjupad dialog uppmuntras deltagarna att tillsammans utforska frågan på djupet, få ökad kunskap genom forskare och personer med egen erfarenhet av frågan och efter det söka nya lösningar samt föra fram förslag på lösningar till kommunen eller regionen.

Summera och förhandla – här uppmuntras deltagarna att prata om sina åsikter och preferenser, utveckla dem samt att komma till en gemensam ståndpunkt genom förhandling och resonerande dialog.

Utveckla preferenser – här ges deltagarna möjlighet att diskutera sina åsikter och preferenser och att utveckla dem genom en lärande process. Inga försök görs att skapa samsyn bland deltagarna.

Uttrycka preferenser – här ges deltagarna möjlighet att uttrycka sina redan existerande åsikter och idéer utan att nödvändigtvis lära sig mer om andras.

Lyssna som åskådare – deltagarna är passiva mottagare och åskådare utan möjlighet att bidra med egna åsikter och idéer.

Rekrytering av deltagare

Den här axeln handlar om vem som kan delta och i vilken roll.

Bred offentlig sfär – öppet för vem som helst som vill delta utan inskränkning eller särskild inriktning.

Öppet självurval – öppet för vem som helst att delta, men på grund av frågans natur eller processens format är det främst vissa grupper som deltar.

Öppet riktat urval – öppet för vem som helst att delta men genom att annonsera och kommunicera selektivt uppmuntras vissa grupper särskilt att delta.

Slumpmässigt urval – här väljs deltagare ut slumpmässigt, exempelvis genom utskick till adresser utvalda ur folkbokföringen.

Föreningsföreträdare – här bjuds obetalda men organiserade medborgare ofta med stort engagemang in.

Professionella intressenter – här deltar oftast individer som arbetar med frågan och är mycket kunniga och engagerade.

Professionella representanter – här är processen främst förbehållna betalda representanter för organisationer och organiserade intressen.

Expertförvaltning – här är deltagandet begränsat till traditionell expertis.

Hur används modellen?

Modellen kan vara abstrakt och svår att förstå, nedan visar vi ett exempel:

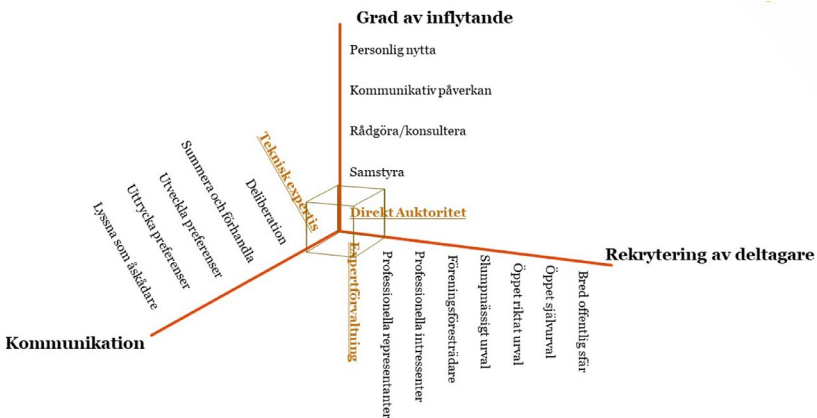

Bild 8. Bild åtta är en modell där en kommun har delegerat beslut till ett råd av professionella representanter som fattar beslut utifrån sin tekniska kompetens. Här finns ingen roll för medborgare.

Demokratikuben är en modell för akademisk utvärdering av metoder och processer. Den ger detaljerad information om hur olika metoder och arbetssätt skiljer sig åt, inte bara i vilket inflytande dialogen har utan även kring andra kvaliteter. Den här modellen är ett akademiskt verktyg som är menat att vara universellt och att vara beskrivande. Modellen kan dels användas för att förstå och beskriva olika delaktighets- och beslutsprocesser men den kan också användas för utvärdering.

Övriga kommentarer

Modellen är komplicerad och inte lika lätt att överblicka. Dock ger den inblick i fler aspekter än andra modeller.

Avslutning

Förhoppningsvis har denna rapport gett dig inblick i ett antal modeller för att beskriva delaktighet. När det gäller SKR:s delaktighetstrappa så skiljer den sig från många andra utifrån:

- › SKR:s delaktighetstrappa är ett planeringsverktyg snarare än ett utvärderingsverktyg.
- › SKR:s delaktighetstrappa har fokus på initiativ som tas av kommunen och inte de initiativ som tas av medborgare eller civilsamhället.

De olika modellerna bidrar med olika bitar till en större helhet. Andra verktyg låter kommunen skapa mer komplexa modeller, att utvärdera sina aktiviteter, att titta på mer specifika grupper eller att inkludera mer medborgarledda initiativ. Det handlar alltså inte om rätt eller fel utan olika verktyg för att skapa en bättre förståelse och processer. Det gäller att förstå vad varje verktyg är till för, vems perspektiv det har, vad det värderar som viktigt och om det finns en hierarki inbyggd i modellen.

Olika verktyg ger alltså olika resultat, de bidrar på olika sätt till att skapa en diskussion och en samsyn. Medborgardialog är ett viktigt bidrag till kommunernas demokratiarbete, men det måste vara väl genomtänkt och genomfört för att det ska få de avsedda effekterna. Vi hoppas att olika delaktighetstrappor kan bidra till en utvecklad och bättre medborgardialog i kommuner och regioner.

Delaktighetstrappan och liknande modeller

Sveriges Kommuner och regioner har ett uppdrag att stödja kommuner och regioner i att utveckla medborgardialog för ett demokratiskt och socialt hållbart samhälle. Ett verktyg som SKR har tagit fram och använt sedan 2006 är den så kallade Delaktighetstrappan vars syfte är att kommuner och regioner lättare ska kunna planera sin process och att bättre kunna hantera förväntningar (både internt och externt).

Det finns många andra modeller som liknar både delaktighetsstegen och SKR:s delaktighetstrappa, men det finns också viktiga skillnader. Denna rapport ger en överblick över ett antal modeller och hur de skiljer sig och när de kan användas.

I rapporten går vi igenom följande fem modeller:
SKR:s Delaktighetstrappa, Arnsteins delaktighetsstege, Europarådets matris för samverkan med civilsamhället, Harts Delaktighetsstege för ungas inflytande och Demokratikuben.

ISBN 978-91-8047-124-4

Ladda ner eller beställ på skr.se/publikationer

Post: 118 82 Stockholm | Besök: Hornsgatan 20

Telefon: 08-452 70 00 | skr.se

Sveriges
Kommuner
och Regioner